

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v Studenic, Furlano-vi hiši šte. 8 III. nadstropje. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

„Vera ni v nevarnosti,“

Tako se glasi mladoslovenska najnovejša pesem. Je in pa ni, kakor hočete. Da bi se naša katoliška vera kedaj zgubila, tega se ni bati, bati se je pa, da vera pri nekterih opeša, mogoče je, da ljudstvo v versko vnemarnost zabrede. Zgodovina je učiteljica, njo prašajte, ona Vam pové.

Toda o tem ne mislim pisati. Namen teh vrstic je dokazati, da ravno tisti, ki dan na dan godejo: „vero tudi mi spoštujemo“ veri podlago spodmikajo, ne z roko, pač pa s peresom. Da pa to, kar trdim dokazem, mi ni treba daleč hoditi. „Sočo“ vzamem v roko, „listek“ — „tako je bilo“ — preberem, pa imam kar želim. Kratke je ta spis, pa kolikor stavkov, toliko zausnic tisti veri „ki ni v nevarnosti.“ Denimo ga na reščeto. Pred vsem bodi mi dovoljeno omeniti mladoslovenskega, o času volitev skovanega duševnega proizvoda:

„Možje, v nevarnosti nij vera,
Ampak samo — kaplanska bera,
Državni zbor je zbor možakov
Ne pridgarjev in ne mračnjakov:
Zatorej ne volite —
Kanonika Kosárja.“

Vsaka vrstica te pesmi znači mladoslovensko „omiko.“ Pobalin in ta „pesnik“ si lahko roki dasta. Gradivo tej pesmi je moral dati — Kosár. Kdo je ta mož? „Pri-

digar in mračnjak“ po najnovejši literarni historiji slovenski. Ali Kosar je bil, ni davno temu, tudi Mladoslavcem vès drugačen človek. Tačas, ko se je govorilo, kdo bo naslednik Vidmar-jev na ljubljanski škofijski stolici, imenovali so Mladoslavenci tudi imé Kosar-jevo, pa so ob enem dostavljali, da ne bo dosegel tega častnega mesta, ker je — narodnjak. Prešlo je po tem nekoliko mesecev, luna se je parkrat spremenila, spremenile so se pa tudi mladoslovenske glavé: narodnjak Kosar ljubljanski škof in spé, je — mračnjak!

„Vera ni v nevarnosti.“ Za tiste, ki nobene nimajo, gotovo ne.

Da „Sočin“ listkar otrobe veže, se brž vidi. Vsaka vrstica, da, vsaka beseda je zasmehovanje in persifliranje katoliške cerkve in njenih ustanov. Temu mazaču ni svet ne Bog ne skrivno razodetje; on z nogami tepta crkvene zборе in s blatom okiduje in v posmeh stavlja može, ki niso hoteli biti udje takega „čenjaškega zbora“ kakor on, ampak sledeči glas Kristusov uravnali si svoje življenje po evangeljskih svetih. Kako zlobno je in puhujšljivo na edni strani trditi, da vera ni v nevarnosti in tako nevedne ljudi slepiti, na drugi pa tajiti verske resnice, zaničevati cerkev in njene služabnike. Ali ti ljudje nikakor niso zadovoljni s tem, da sami živijo brez Boga in brez vere, ampak ti izvržki človeške

sto to imé dobilo od stoka vód. Gotovega nobeden ne more povedati. Iz imena *Akvileja* so Slovenci naredili po svoje imé *Oglej*.

Mesto Oglej je v kratkem postalo imenitno zastran svoje lege v političkem in stratežiskem oziru, pa tudi bogato in premožno zastran svoje kupčije. Poglavitna Italijanska cesta, po kateri se je v izhodne kraje šlo, tako imenovana *Via Aemilia*, šla je do Ogleja. V Recijo, Panonijo, Norik, Istrijo in Dalmacijo so iz Ogleja poti in ceste bile napravljene. Oglej je bil ključ Italijanskega polotoka od severne strani, in je postal v kratkem dokaj močna terdnjava. Oglej so klicali drugi Rim (*Roma secunda*). Cesar Mark Avreli je mesto tako uterdil, da je postalo naj perva terdnjava celega Rimskega cesarstva.

Na terdnem ozidji Oglejskega mesta se je bila razbila sila germanskih vojin v Markomanski vojski leta 167 po Kr.; tukaj je Maksimin leta 238 pri obsednji mesta O-

družbe hočejo še dalje širiti svojo nevero in jo drugim usiliti. Da bi dosegli svoj namen, poslužujejo se na Slovenskem med drugimi listi blatovske „Soče“. Ubogo ljudstvo! Mili mi, narod slovenski! Kako te goljufajo, kako ti lažejo, kako te zapeljujejo tisti, ki se sicer tvoji prijatelji imenujejo!

Dopisi.

V Dolenji Vertobji, 1. novembra. — (Cerkev posvečena.) —

Dragi nam „Glas“, ker si že omenil posvečevanje naše cerkve, sprejmi blagovoljno še te vrstice v svoje predale.

Dné 19. p. m. so nam posvetili prevzvišeni nadškof novo cerkev sv. Janezu Krstniku na čast. Ta dan nam bode gotovo v spominu ostal, dokler bomo živi; pa smo se tudi trudili svečanost tega za vsako sretno redkega prazničnega dneva po moči povišati. Naša vas je bila ta dan podobna vrtu, s cveticami obrobljenemu. Dva velikanska slavoloka sta v obilnem številu dohajajočemu ljudstvu kazala, da se v Vrtojbi stari in mladi veselé. Lepi, v srcé segajoči napisu so marsikomu solzé v oči privabili.

Pred cerkvijo smo napravili prižnico za silo, pa tako lepo, da so jo vsi občudovali. Cerkevna vrata so bila okinčana, pred njimi je stalo lepo nebo. Hiše smo že teden poprej lepo osnažili in vse v red deli. Hvaležni smo vsej č. duhovščini, ki je prišla ta dan svečanost poviševati, po-

gleja smert storil. V letu 340 je bil tukaj cesar Konstantin II. od svojega brata Konstancija premagan, kjer je tudi svoje življenje končal. Med tem ko so za časa Rimskih cesarjev druga mesta vedno bolj zgubovala od svoje imenitnosti, povzdigovalo se je mesto Oglej zmirom više. Na zadnje pa je bilo vendar od Atila dolgo obsedeno, in leta 452 zmagano in popolnoma razdajano tako, da za časa, ko je sloveči pisatelj Jornand živel, so se le majhni ostanki mesta Ogleja več videli. Pravijo, da je imelo mesto Oglej 100.000 prebivalcev, ki so pobegnili, vsaj en del zmed njih, na bližnje otoke jadranskega morja, in se tam naselili, in tako ustanovili mesto Benetke. Res da je bil Oglej pozneje pod Narsetom zopet sezidan, toda do poprejšne imenitnosti se ni nikdar več povzdigniti mogel. Cerkevni zbori v Ogleji so bili l. 381 zoper Ariance, potem l. 558, 698, in 1184. Oglejski škofi, ki so v Ogleji svoj sedež imeli, so si bili prilastili naslov patrijarha

Listek.

Oglej.

V letu 182 pred Kristusovim rojstvom so Rimljani *Oglej* s tim ustanovili, da so tjekaj naselnike poslali, nekaj, da so v strahu deržali prebivalce ondašnjih krajev, in v odvisnosti, nekaj pa tudi, da so sovražnikom, ki bi utegnili od severja priti v prijazne italijanske dežele, uhod ubranili. Stalo je mesto Oglej, nekdanj dokaj imenitno, v Venetski ali Benečanski deželi, okoli tri ure od samega morja jadranskega, med rekama Sočo in Nedižo. Latinci so ji dali ime *Akvileja*, kakor se meni, zato, ker je bil orel, latinski *aquila*, priletel, ko so se bili rimski naselniki v prvič ondi naselili. Drugi izpeljujejo imé *Akvileja* od nekega *Trajana Akvila*, drugi od reke Nediže, kateri so tudi *Akvilij* pravili; v starih rokopisih se piše imé navadno *Aquilegia*, in zato so nekteri tudi na to misel prišli, da je me-

sebeno pa izrekamo hvalo Mons. Janezu Globočniku, ki je z lepim, svečanosti dneva primernim govorom srca vseh vnel in naši mladini nekoliko knjižice „nova cvetlica“ podaril. Po dokončanem posvečevanju je šlo ljudstvo v hišo božjo, v kateri je kanonik mons. Bensa sv. mašo pel. Vertojbanci smo s tem pokazali, da nam je mar za kinč hiše božje, povedali smo s tem našim nasprotnikom, da je vera v nas še živa, in da ne maramo za one, ki vse kar je svetega in kristjanu dragega z blatom ometujejo. Prijatelji „Glasa.“

S Tominskega, 2. novembra. — Naš glavar nas je torej zapustil; pred odhodom se poslavlja v posebni okrožnici od 30. oktobra t. l. št. 80/R od vseh občinskih glavarjev; zahvaluje se jim za podporo, katero je v 5 letni službi pri njih našel. Zahvalja se ljudstvu na Tominskem za zaupanje, katero mu je tudi s tem skazalo, da ga je za svojega poslanca poprej v deželni, zdaj pa v državni zbor izvolilo. Priznava posebno radovoljnost, s katero ljudstvo pri vseh svojih stiskah svoje državljanske dolžnosti spohtuje, njegovo vdanost in neomahljivo zvestobo do naše drage domovine avstrijske, do našega presvitlega cesarja.

„Od takega ljudstva“, pravi, „se ločim le z otožnim srcem, takemu ljudstvu naj dá Bog vso srečo!“ Za duhovne učitelje, (tudi za tiste, ki so pri zadnji volitvi zanj delali ali vsaj niso proti njemu agitirali) je poslovalo v dopisu c. kr. okrajnega šolskega svetovalstva (kteremu je gosp. W. pervosednik) od 29. oktobra 1873 št. 305 kot odgovor na v 44. št. „Glasa“ priobčeni dopis, v katerem podpisani kot duhovni učitelji stalne plače tirjajo. Nikakor bi tega ne omenjal, ko ne bi vedel iz zanesljivega vira, da je c. kr. okrajni šolski svet, osupnjen po tako nepričakovanem zahtevanju, sklenil, naj g. Winkler med nami in njim (šolsk. svetom) posreduje. Ob enem pa je tudi sklenil, da stalne plače ne odloči, pa tudi nagrade (v predvarju za 1874. leto 4000 gl. kakor že v prejšnjih dveh letih) ne povikša.

Iz tega stališča nam bo omenjeni od-

govor bolj jasen, ki pravi, da duhovnim kot učiteljem se stalne plače odločiti ne morejo: 1.) ker okrajno šolsko svetovalstvo nima, niti mora imeti nad temi gospodi disciplinarne oblasti; 2.) ker je njim samim dano na voljo, koliko svojega časa hočejo na poduk v šoli obrniti in 3.) ker se dá primera truda pozamesnih učiteljev v šoli težko naprej določiti.

Kar prvo točko zadeva, menim, da pač ni treba posebne disciplinarne oblasti za to, da bi se zanikernemu učitelju, če tudi duhovniku, plača vstavila; saj plače izplačuje c. kr. davkarija, torej ni treba družega, nego nakazovanje preklicati. Ker bi duhovni učitelji sami smeli določiti, koliko ur na teden bi na poduk v šoli obrnili, zamoglo bi sl. c. kr. okrajno šolsko svetovalstvo, ki ima izpisek vseh za šolo godnih otrok pred sabo, pač lahko razsoditi (tudi naprej) primero truda, ki ga bo pozamesen imel.

Iz vsega se vidi, da c. kr. okrajnim šolskim svetovalcem ni prav nič na tem ležeče. Zato tudi ne zaupam zadnjemu odstavku navedenega odgovora: „Pa naj bo to, kakor hoče, okrajno šolsko svetovalstvo vzame gori omenjeno željo (v originalu stoji *tirjatev*) gosp. duhovnih učiteljev zaradi stalnih plač v prihodnji seji v presojo.“ In če ljudstvo ne pričakuje, da bi se duhovščina šoli odpovedala, tudi ne pričakuje, da bodo pri podeljevanju nagrad merodajno vpljivali taki, ki niso dotičnih šol še nikdar videli, pa vendar pri razpravi, v katero vstoj da se ima eden ali drugi duhoven učitelj postaviti, gosp. okrajnemu šolskemu nadzorniku ne zaupajo.

Iz kobaridskega okraja, 2. nov. — (Kobariska pošta.) — Poštni uradi so javne državne naprave; zato, mislim, se smejo javno grajati in hvaliti. Naša pošta ima zraven dobrih tudi slabe strani; ena slabih je ta, da tirja naš poštar po 1 kr. še od plačanih (frankanih) pisem, akoravno kdo osebno po nje pride. Večkrat se je prigodilo, da se mu je moralo plačati celo od *uradnih* pisem. Nihče ne ve, zakaj se to godi; vendar vsakdo bi rad plačal oni kraj-

gih neugodnih razpertijah med Avstrijo in Benetkami je bilo Oglejskemu patriarhatu odklenkalo: iz njega ste postali dve nadškofiji, Goriška in Videmska. Zgodilo se je to leta 1750. Sedaj je Oglej revna vas, šteje 1728 prebivalcev, ima veliko, imenitno, l. 1041 sezidano cerkev. Ljudje živijo nekaj od poljedelstva, nekaj od ribarenja in brodarenja. Vas leži na kanalu „*della Vergine*“, in stoji po brodnem kanalu „*dell' Anfora*“ v neposredni zvezi z jadranskim morjem. Oglejska barkostaja, kjer je v starodavnih časih brodovje svojo štacijo imelo, bilo je sedajnje mesto Grad, (*Grado*, lat. *Gradus*). Okoli Ogleja in v Ogleji samem se je od nekdanj mnogo starin nahajalo, in sedaj tudi po starinah ondi kopljejo.

car, ako bi se mu pismo na dom prineslo, kadar pa kdo sam ponj pride, ne more umeti, zakaj ga tirjajo plačila. Ako je po postavi sold, zakaj ga Kobarici (iz trga) in gospodje ne plačujejo? Ali je druga postava za kmeta, druga pa za gospode in tržane? — Vrhu tega se poštar še pritožuje, da ne bo služil nekaterih občin, rekoč, da ne spadajo pod kobarisk poštni okraj, dasiravno jih je c. k. okr. glavarstvo tje obrnilo. Mislim, da vlada ga poštno plača za njegov trud, da se ne more potoževati. Ako mu služba preseda, ali bo ljudstvo trpelo? Pošte so napravljene, da služijo ljudi, ne pa nasprotno.

Ogled.

Avstrija. Dunajska svetovna razstava je pri kraji. 2. t. m. ob 4. popoldne so jej slovesno slovo dali. Celih 186 dni so jo obiskali ljudje od blizo in daleč, vencana glave so se hodile v tem času našemu cesarju poklanjat, marsikomu se je po njej, da tako rečemo, nov svet odprl, nam pa je prinesla dolg, krerega bomo morali prej ali slej poplačati. Stroški so bili velikanski, dohodki pa precej majhni. Vseh obiskovalcev skupaj štejejo nekaj nad 7, 244, 687, toraj alizo 3 milijone manj kot na pariški razstavi.

Državni zbor je bil 5. t. m. odprt s prestolnim govorom, kterege je minister Unger sestavil. Mi Slovenci žalostno gledamo na Dunaj. V tamošnji lesenjači ne sedijo več možje, ki so že leta in leta za nas delali. Nemci, ki Kranjsko zastopajo, bi nas radi v žlici vode vtopili, mladšlovenci niso skoro nič boljši, mala peščica starih pa ne more vsemu v okom. Čehov ni na Dunaj, pa jih bojda tudi ne bo, drugi federalci so vstopili in svoje sedeže zasedli.

Vodil jih bo grof Hohenwart, mož, kterege naši mladi niso marali, češ, da ni za nas še nič storil. Mi pa si obetamo veliko od njega. Pismo, v katerem se svojim volilcem na Kranjskem zahvaluje, kaže, da

Sveta gora.

Kdor bere ta nadpis, gotovo misli, da hočem tukaj o naši Sveti gori blizo Gorice kaj povedati, pa ni tako. Koliko svetih gor je na svetu! Ena sama je, od ktere hočem prav na kratkem tu govoriti, in ta je gora *Atos*, katero naši Jugoslovani na balkanskem polotoku *sveto goro* imenujejo.

Ime *Athos*, pravijo, je dobila ta gora od Posejdonovega sina, ki se je tako klical; ali pa od velikana istega imena, ki je to goro proti nebu vrgel, katero je Jupiter sè svojimi strelami nazaj na zemljo vrgel, ter je ondi obstala, kjer še zdaj stoji.

Greki imenujejo to goro *agion oros* *ἅγιον ὄρος*, iz tega so Turki *Ajneros* naredili, Italijani pa *Monte santo*. Gora, ali prav za prav *gorovje* *Atos* je na Makedonskem polotoku Halkidike, med Strimonskem in Singitiškim zalivom Egejskega morja, in ima na dolgost 7 milj, na širokost 3 milje. Naj viši vrh tega gorovja

v 6tem stoletju, *) in so hotli prvi sedež za papežem imeti. Oni so se dolgo pričekali z Gradskimi patrijarhi, ki so se bili od leta 606 popolnoma ločili od Oglejske cerkve. Patrijarh Pavlin namreč je bil pobegnil pred Longobardi na bližnji Gradski otok. Njegov naslednik Elija se je l. 479 branil sprejeti odloke 5ga občenega cerkvenega zbora, in tako je bil vzrok oglejskega razkolništva. Ker je tudi Elijev naslednik Sever terdovratno ostal pri razkolništvu, imenoval je Rimski papež nekega Kandidijana škofa in patrijarha v Gradu. Ko so se bili v 11tem stoletju oglejski patrijarhi zopet s papežem pomirili, obstajala sta dva patrijarhata Oglejski in Gradski. Papež Miklavž V. v 15. stoletju je pa potem Gradski patrijarhat v Benetke prestavil.

Oglejski patrijarhi so bili večidel nemškimi cesarjem dokaj udani, in so vsled tega še precejšno moč dosegli. Ali po dol-

*) Namreč ko so Ostgotje v zgornji Italiji gospodarili in je Oglej k njihovem kraljestvu spadal.

misli tudi zanaprej po tisti poti hoditi, ktere se je kot minister držal. Ta pot je pa edino prava, ki pelje — v federalizem. Avstrija nima denarjev. Ustavoverni listi pripovedujejo, da nam Prusija posodi 130 milijonov od tistega denara, ki ga je iz Hannoveranskega in Francoskega dobila. Ta vest morebiti ni resnična, toda izmišljena je prav dobro. Če sem komu kaj dolžan, sem več ali manj od njega odvisen, in ravno to želi ustavoverni svet, da bi smela Prusija tudi v Avstriji kako spregovoriti.

Na Hrvaškem se reči na boljše obračajo, od kar Mazuranič banuje. Vladna „Agramer-Zeitung“, ki je za časa Ravch-ove vsemogočnosti vse pisala, le tega ne, kar bi Hrvatom in njih deželi ugajalo, dobila je novega vrednika in z njim tudi drugo barvo. Do tega je moralo priti, kajti Mazuranič je mož, ki ne dela za svoj lastni žep, Mažuranič je mož, ki se ne vklanja vsacemu. On narod dobro pozna iz živo čuti, česa mu manjka. Mažuranič je narodni pesnik, s tem je veliko, da vse povedano.

Vnanje države. Pruski državni zbor je sklican na 12. dan t. m. Časniki veliko govore o tem, koliko bo v njem liberalcev, koliko pa klerikalcev. Da bo večina po Bismarkovem kroju, vedeli smo že davno, saj drugače tudi ne more biti; toda konservativne opozicije tudi ne bo manjkalo.

Saksonskega umrlega kralja so pripeljali iz Pilnic v Draždane, kjer so ga 31. okt. zvečer v dvorni cerkvi pokopali. Sprevod, kterege se je tudi cesar Vilhelm vdeležil, je bil velikansk. Pa je bil rajni kralj v resnici od vseh obražtan. Bil ni samo vladar, ampak tudi učenjak v pravem pomenu besede. Še na stare dni je rad hodil na vseučilišče predavanja poslušat. Literarnemu svetu je znan po svoji prestavi Dante-jevega umotvora: „Divina commedia.“ Rajni kralj je bil katoličan.

Francosko. Mnogo hrupa dela po časnikih pismo grofa Chamborda, ki ga je pisal Chesnelongu 27. oktobra iz Solnograda.

Republikanski listi mislijo, da se je Chamb. s tem francoskemu prestolu za vselej odpovedal, pa ni tako. On le pravi, da ne mara in ne more biti tak kralj, kterege bi stranke lastnovoljno sukale. V pismu so posebno te besede pomenljive: Francija ne more poginiti, zakaj Kristus še ljubi svoje Franke. Ako je Bog sklenil kako ljudstvo oteti, čuje nad tem, da se žezlo pravice položi le v tiste roke, ki so dovolj močne ga sukati. Mac-Mahon ostane še predsednik republike; kako dolgo, ne vemo za gotovo, čeravno nam je telegraf marsikaj o tem že poročal.

Bosniškim kristjanom se nekaj boljsega obeta. Na pritiskanje avstrijsko-ogerske vlade je sultan guvernerja Assim-pašo poslovil in na njegovo mesto zmernejšega uradnika postavil. Tudi je pomilostil vse tiste, ki so bili kakega prestopa toženi ali pa krivi.

Rim. General Jezuitov, o. Bekx, je dobil od francoskega poslanca v Rimu vabilo, naj se v francosko semenišče preseli, toda ni hotel sprejeti ponudbe. Povod temu so dale gotove vesti. Zvedel je namreč, da laška vlada zadnji čas ni postopala iz lastnega nagiba zoper Jezuite, ampak na povelje Bismarkovo, kterege mora v pruskem cerkvenem postavokovanju po polnem posnemati, če hoče, da jo bo napadov klerikalnih (?) vlad varoval.

Domače novice.

(Viši zavod za ženske) je ustanovil tukaj v Gorici neki Nemeč; podučni jezik je nemški. Naš lahonski list se sicer pohujšuje nad tem, da je zavod nemški, veseli ga pa vendar, ker se nadeja, da bode novi zavod uničil stari zavod šolskih sester.

Razne vesti.

— Petrolje pripomoček zoper garje. Nedavno pošlje egiptovski kralj nekaj ovac v Pariz, pa bile so nekatere garjeve med njimi.

ta odbor oskrbuje vse dohodke, in razsojuje njih pravde. Protaton ima svoj sedež v naj večem trgu polotoka, ki mu Kariajs pravijo, in ima tisoč možkih prebivalcev. Tu prebiva en Turški Aga, ki zastopa Turško vlado. Atoški menihi pa dajajo razun omenjenega davka, še veliko darov bližnjim Turškim pašom. Kot redovniki se držijo redovniških pravil sv. Basiltija, kterih se menihi v izhodnih deželah sploh držijo, živijo zelo spokorno, jedo samo zeljšča, sadje in ribe, obdelujejo polje in vrte, in redijo tudi bčele. Oni rarejajo tudi za svojo potrebo in za na prodaj amulete, razne posode, podobe svetnikov, razpela itd. iz lesa in rogov, pa tudi umetne vezenine itd. V Kariajsu imajo tudi neko tiskarnico, kjer tiskajo razun knjig tudi ne kaj umetno narejene podobe svetnikov, samostanov in družih enakih reči.

Nobena ženska se ne sme na Atoški gori pokazati. V trgu Karjajsu živijo sami možki, in to isto je na celem Atoškem polotoku. Naj več dohodkov prihaja menihom

Skušali so je ozdraviti s žveplom in mišnico, ali zastonj. Nato ukaže neki zdravnik garje s petroljem namočiti, kar je menda res pomagalo; kajti vse s petroljem namazane ovce so ozdravele, med tem ko so druge, pri katerih se petrolje ni rabilo, pocrkale.

— Luka Lavter suplent na ljubljanski realki je imenovan za glavnega učitelja extra statum na tuk. goriški pripravnici.

— Čudno prikazen so imeli v Woolwichu na Angležkem. 24. oktobra je bilo dopoldne mokrotno, ob eni popoldne je pa nastala trda tema. Sicer leži velikokrat megla nad tem mestom in ga v žalost zavija, ali ta dan je bila taka tema, da so luči od daleč videli. Nebo je bilo rdeče, zrak težak, dež je prenehal. Vse, kar se je gibalo, je strah obšel. Občutljivi ljudje si niso znali pomagati, drugi pa so vzeli koledar (pratiko) in so pogledali, ali ni morebiti solnčni mrak na ta dan napovedan, pa ni bil. Tiči so se poskrivali, kureta so iskala svoje ponočno ležišče. Pet minut je bila prav trda tema, potem se je pa polagoma zgubila in lepo žareče solnce je posijalo. Tako so poročali časniki. Marsikaj utegne res biti, ali je pa vse tako, kdo ve?

— V Ogleji mislijo nekteri rodoljubi muzej ustanoviti in iščejo že podpore. Nekaj jim je že zagotovljene.

— Vojvoda brunšviski je zapustil mestu Genf v Švajci 18 milijonov in 606,000 frankov čistega premoženja.

— Notarske službe v Gradiški, Červinjanu, Cirknem in Boveu so razpisane.

— Žganje iz žaganja narejajo zdaj na Francoskem. Cent suhega žaganja daja 20 litrov okusnega žganja.

— V mestu Palermo, v Siciliji, v rojstnem mestu sv. Agate, mrtvim na čuden način zadnjo čast skazujejo. Tam dole mrličev ne zagrebajo, kakor pri nas, ampak jih postavljajo, kakor so bili poprej oblečeni na leseno posteljo v krte galerije. Pri nas dévamo mrtvim rože

ima okoli 7000', in njegova senca sega do otoka Lemnos. Vsa gora je z drevjem lepo obraščena, in tu je stalo v starodavnih časih pet mest, namreč Dijon, Olofiks, Tis, Kleonaj Akrotoon; v srednjem veku pa je bilo vse polno samostanov na tem gorovji; zdaj ima le še 20 samostanov, 24 cerkev, in več kakor 400 meniških posameznih cel in samotij. Naj večja samostana sta Ivoron in Hagia Lavra, naj bogatiši samostan pa je Vatopajdi. Menihov in samotarcev je na gori okoli 6000, ki so raznih narodov, naj več jih je Grekov in Rusov. Ti menihi navadno visoko starost dosežejo, ker je na gori čist, zdrav zrak, in ker zmerno živijo. Posebna učenost se pa vendar pri teh menihih ne najde. Oni živijo ondi, skoraj bi djal, v nekaki meniški ljudovladi ali republiki pod Turškim varstvom, morajo pa Turkom vsako leto okoli 24,000 tolarjev davka plačati. Vlado ima v rokah poseben odbor, protaton mu pravijo; v ta odbor voli vsak samostan enega Epistata ali Igumena na štiri leta;

od mnogoštevilnih božjih potov od vseh krajev. Ljudje si zraven tega pripovedujejo, da so na Atoški gori zakopani in skriti zakladi in pa krona greških cesarjev. Razun tega, kar Atoškim prebivalcem od romarjev dohaja, dobivajo tudi ne malo iz poprodanih amuletov, križev itd. Oni sadijo oljke, kostanj, trte, pridelujejo med, in akoravno se s poljedelstvom pečajo, vendar živinorejo zanemarjajo.

Atoškã gora je tudi fisti kraj, kjer morajo greški ali staroverski duhovniki v pregnanstvu živeti.

V sedanjih časih sta komaj dva, k večemu trije menihi v vsakem samostanu, da so kaj bolj učeni, tudi poljedelstvo in kupčija se še precej zanemarja; ali v srednjem veku je bil Atos središče greške učenosti, in kristjansko-bizantinske umetnosti. Skoraj v vsakem samostanu se nahaja knjižnica, toda malo kteri vanjo zahaja. Razun tiskanih del se nahajajo po teh knjižnicah mnogi, deloma prav lepi in stari rokopisi, in v novejših časih je uže več

na grob, tam jim pa s tem spoštovanje skazujejo, da jih preoblačijo, kedar obleka ž njih skapa. Ta šega kaže da so tamošnji ljudje na prav nizki stopinji omike. Pa tudi nezdravo je to, zlasti v Palermu, ki ima 219,000 prebivalcev.

Poslano.

O banki Sloveniji.

V nekterih listih brala se je notica, da je glavni ravnatelj podpredsedniku banke izročil obsirno spomenico, v kateri navetuje neobhodno potrebne preuredbe, da mora banka propasti, ako se ne izvršijo te preuredbe itd.

Ker pa vse to še premalo efekta naredi, zatoraj mora še priti na vrsto strašna vest, da je od vplačanega kapitala od f. 340,000.— le še f. 42,000.— v bankini blagajnici, vse drugo se je malopridno potrosilo. Ker imajo take notice hudobni nalog, iznemiriti delničarje banke, begati one, ki hočejo pri banki zavarovati svoje imenje in konečno v nič spraviti narodni zavod, toraj smo dolžni v kratkem o pravem stanu banke priobčiti nekatere resnice, ki bodo gotovo pomirile občinstvo.

Da se tukaj ne bomo spuščali v daljno razkladanje, se ob sebi razume, to bode storila vestna bilanca, ki se bode koncem t. l. priobčila. Brž na polna usta hočemo povedati, da so po raznih listih navedene številke f. 340,000 — kapitala in f. 42,000 — ostanka *popolnoma neresnične*.

Resnica je pa, da celo premoženje banke v gotovini, v hišah, v pohištvu v Ljubljani ino pri podružnicah v tirjatvih pri pozavarovalnih društvah, podružnicah, agentih ino v menjicah presega vplačani akcijonarni kapital.

Frirastek premoženja po tej poti se pa lahko razvidi po izkazih, ki jih bode ravnateljstvo vsaki mesec po slovenskih listih razglasilo. Zadnji izkaz 31. okt. je pa ta-le: število polic 14062, zavarovani kapital f. 43,577,921.— Čiste premije je ostalo f. 246,423. 08 kr.

učenjakov tjekaj se podalo, da so te knjižnice obiskali in preiskali. Za klasiško književnost se v njih malo najde, tem več pa svetopisemskih spisov in pa mnogo od pisem cerkvenih očakov. Posebno imenitni so rokopisi v georgiškem jeziku (v Ivoronski knjižnici), in pa staroslovenski in bulgarski rokopisi, posebno v samostanu *Dohejru* imenovanem. Razun tega se hranijo tam mnoge imenitne listine.

Samostani sami na sebi, ki so vselej z visokim zidom obdani na način trdnjav, imajo ene same vrata, in od zunaj ogledani se zdijo nepravilno sezidani, in se očesu nič kaj ne prikupujejo. Kdor je pa znotraj ogleduje, vidi, da so na način cerkve sv. Marka v Benetkah zidani, in mnogo umetnih rezbarij in tudi zlatanine se nahaja v njih. Tudi starih malarij je dokaj tam videti, posebno v Hagija Lavri in v Vatopajdi.

Ti resnični razlogi bodejo občinstvo prepričali, da denarni stan banke ni tak črn, kakor ga hočejo malati blagodušni prijatelji. Res je, da ima vsako zavarovalno društvo, preden se ustanovi in začinja delovanje, jako velike stroške in tudi Slovenija ni bila brez njih, a brez predstrošek ni nobeno trgovina, brez takih ne bi imela danes banka f. 276,423. 08 kr. čiste premije, kar so pravi dohodki banke.

Velike stroške napravilo je banki vstanovljenje podružnic v Peštu, Pragi, Trstu in na Dunaji.

Splošna organizacija, nastavljanje agentov po teh deželah, plača uradnikov, tiskovine so neobhodne potrebščine, a vse to stane denar, in če se je tukaj preveč potrosilo, so temu krivi oni gospodi, katerih glasila zdaj vedno črnijo in spodkopavajo banko, ki so pa takrat ko so bili oni na krmilu našli vse v nar boljšem redu.

Takim stroškom zanaprej v okom priti, mogla je biti prva skrb in uže so se zdatno zmanjšali stroški na Dunaju, v Pragi in v Ljubljani. Da se pa take važne preuredbe ne izvršijo na hip, to bode vsak nepristranec sprevidil.

Znano je pa tudi celemu svetu, da imajo enaki zavodi, posebno pa zavarovalnice zaradi velike konkurence v časnikarstvu mnogo nasprotnikov, in slišati morajo takih psovki tudi zavodi, ki imajo milijone na razpolaganje. Da se pa taki hudobni glasi raztrosijo v domačem časnikarstvu, to mora vsakega pravega domoljuba boleti v dnu srca. Ali se to pravi pospešiti narodno blagostanje, če še sumniči, obrekuje, laže in kot nepošteno djanje svetu objavlja, trud in poštena delavnost v prid vbozega naroda! In cilj in konec je v prvi vrsti vendar le, pospeševati blagostanje slovenskega naroda stem, da se mu denarna pomoč v nesreči požara al smrti podeli.

Naj bi te male a resnične vrstice pomirile one rojake, ki vedo ceniti veliko težavo izdatnega napredka v prvoletnem delovanju takega zavoda; — naj bi pa tudi pri nasprotnikih vsaj toliko pripomogle, da si poiščejo *zanaprej le resničnih virov*, in ne bi trpel neopravičene škode po daljnem enakim postopanju celemu narodu v korist vstanovljeni zavod.

Ker „Slovenec“ v prilogi k svoji 7. št., popravlja vest ktero je prinesel v 5. št. naj blagovoli v svoj list sprejeti resnico: 15. oktobra mi je bil vročen telegram št. 450 oddan v Gorici ^{15/10} 1873 ob 12 uri 30 m. popoldne: „Si kaj telegrafal danas večeraj *Stubelju* e odgovori braz.“ Ker mi ta telegram ni bil jasen, odgovoril sem *okoli 4 ure popoldne* po telegrafu: „Kakor vse kaže, prišlo bo do ožje volitve med Tonkljem in Lavričem“ in 16. oktobra okoli 8 ure zjutro sem naznanil, da, ker je Lavrič propadel, je še upanje, da Tonkli zmaga, akoravno „Sočani“ za Winklerja agitujejo.

Došli mi telegram mi je bil tako dolgo nejasen, dokler ne dobim 17. okt. od bivšega mi sošolca Stubelja list: „odpiši mi v naglici, je li avtentičen sledeči večeraj ob 10 uri došli mi telegram: „Ne-

nadoma reč obrnila, nevarnost, da Lavrič zmaga, dajte glase Winklerju. Črv.“

Stubelju, akoravno sošolcu, že čez eno leto še pisal nisem; kdaj sem zadnjič ž njim govoril, ne spominjam se več. Da bi mu bil zamogel kaj takega sporočiti, moral bi bil vedeti, da je volilen mož ali pa prepričan biti, da bo tisti dan v Gorici; toda ne eno ne drugo mi ni bilo znano.

Gledé zlorabe mojega imena pa: „reč odložena še ni zamujena.“

V Logih, dne 3. novembra 1873.

Janez Nep. Črv 1/r.
vikar.

P. S. Da še le danas odgovarjam, krivo je to, ker sem list še le zdaj ob 5. popoldne prejel.

Borsni kurzi na Dunaji 7. novembra.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju	68.80
„ „ „ „ srebru	73.15
Drž. posojilo leta 1860	100.—
Akcije narodne banke	938.—
Kreditne akcije	204.50
London	114.25
Napoleon d' or.	9.14
Cekini	—.—
Adžjo srebra	109.25

Tržna cena.

	gl. kr.
Pšenica	3.64
Rež	4.40
Ječmen	3.78
Oves	1.30
Koruza	2.15
Ajda	2.20
Krompir	1.50
Seno	1.—
Slama	-.95

Oznanilnik.

V štacuni

Terezije Godina

(prej PUŠIČ), v gospojski ulici, je velika zaloga mnogvrstne najnovejše zimske robe za moška oblačila. Prodaja se prav po ceni.

Pisarnica

odvetnika dr. a Marani-ja je prenešana v ulice sv. Ivana (Ghetto) v Schmidt-ovo hišo, št. 124, I. nadstropje.